

Onderwerp: Decembercirculaire 2015 Gemeentefonds
BBV nr: 2016/20404

1. Inleiding

De decembercirculaire is de derde circulaire van het jaar over het gemeentefonds. Het karakter van de circulaire is vooral het afwikkelen van de laatste zaken van het uitkeringsjaar 2015. Voor het berekenen van de effecten voor Haarlem zijn tevens de diverse aantallen die gebruikt worden in de maatstaven geactualiseerd, zoals aantallen inwoners, leerlingen, bijstandsontvangers enzovoorts. De effecten van de circulaire worden verwerkt in de jaarrekening 2015 respectievelijk de Kadernota 2016.

Ten opzichte van de septembercirculaire is voor alle jaren sprake van een nadeel voor de algemene middelen. Belangrijkste oorzaken zijn een hogere WOZ waarde van het onroerend goed, die leidt tot een hogere aftrekpost bij de bepaling van de algemene uitkering en diverse verschillen in aantallen bij de verdeelmaatstaven als gevolg van het hanteren van geactualiseerde aantallen. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de wijzigingen.

Samenvatting *) (bedragen x € 1.000)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stand septembercirculaire	276.139	282.585	281.606	282.025	282.498	281.920
A. Ontwikkelingen rijksniveau	119 v					
B. Ontwikkelingen gemeentelijk niveau	-58 n	-288 n	-284 n	-156 n	-157 n	-158 n
C. Ontwikkeling WOZ waarde	-495 n	-192 n	-192 n	-192 n	-192 n	-192 n
D. Taakmutaties voor domeinen		177 v				
E. Doeluitkeringen voor domeinen	489 v	121 v	-	-	-	-
F. Decentralisaties sociaal domein	10 v	-3.073 n	93 v	122 v	122 v	122 v
Totaal verschil	65 v	-3.255 n	-383 n	-226 n	-227 n	-228 n
Eindstand decembercirculaire	276.204	279.330	281.223	281.799	282.271	281.692
Waarvan budgettair effect voor algemene middelen: A+B+C	-434 n	-480 n	-476 n	-348 n	-349 n	-350 n

*) Som van bedragen kan afwijken wegens afrondingsverschillen.

2. Besluitpunten college

1. Het college neemt kennis van de decembercirculaire 2015 en de daaruit voor Haarlem voortvloeiende financiële gevolgen.
2. De bijstelling van de financiële uitkomst 2015 wordt verwerkt in de jaarrekening 2015.
3. De bijstelling van de raming voor 2016-2020 wordt verwerkt in de Kadernota 2016.
4. De commissie Bestuur ontvangt de nota ter informatie.

3. Beoogd resultaat

Het actualiseren van de ramingen van de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor 2015 en volgende jaren en het aangeven van de gevolgen daarvan voor het financiële beeld van de gemeente Haarlem.

4. Toelichting

4.1 Uitgangspunten

Alle gemeenten samen ontvangen van het rijk per jaar ongeveer € 27 miljard via het gemeentefonds. Dat geld wordt via de algemene uitkering en een aantal doeluitkeringen verdeeld over de gemeenten. De verdeling wordt bekend gemaakt via meerdere circulaire's per jaar van het ministerie van Binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties. De belangrijkste daarvan zijn de meicirculaire en de septembercirculaire; de decembercirculaire bevat doorgaans vooral technische wijzigingen.

4.2. Analyse gevolgen decembercirculaire 2015

Op basis van de decembercirculaire 2015 is een nieuwe berekening gemaakt van de algemene uitkering voor de jaren 2015 tot en met 2020. In deze analyse wordt deze nieuwe berekening vergeleken met de berekening die is gemaakt op basis van de septembercirculaire 2015. De analyse volgt daarbij de opbouw van de berekening van de algemene uitkering.

4.2.1 Aansluiting met nota over septembercirculaire

De beginstand van de tabel in de inleiding van deze nota sluit niet 1-op-1 aan bij de samenvattende tabel in de nota over de septembercirculaire. Dat heeft de volgende oorzaken:

- In de stand van de septembercirculaire is nu de behoedzame raming van het BTW-compensatiefonds (BCF) verwerkt, conform de toelichting in de nota over de septembercirculaire
- In de stand van de septembercirculaire was de aftrek wegens behoedzaam ramen van de inflatie tweemaal verwerkt; dat is nu gecorrigeerd.
- In de nota over de septembercirculaire is voor 2016 een verkeerd totaalbedrag opgenomen. Het juiste bedrag is € 295.000 lager.

Onderstaande tabel geeft de aansluiting weer van de bedragen in de nota over de septembercirculaire en de in deze nota gehanteerde beginstand. Tevens is het budgettaire effect van de septembercirculaire ten opzichte van de meicirculaire vermeld.

Aansluiting standen *)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<i>bedragen x € 1.000</i>						
Stand nota septembercirculaire	276.139	283.359	281.006	280.825	281.060	280.365
Verwerking behoedzaam ramen BCF		-479 n	0	0	-362 n	-845 n
Aanpassing behoedzaam ramen accres			+600 v	+1.200 v	+1.800 v	+2.400 v
Correctie fout ingetypt totaalbedrag 2016		-295 n				
Aangepaste stand septembercirculaire	276.139	282.585	281.606	282.025	282.498	281.920
<i>Budgettaire effect t.o.v. meicirculaire 2015</i>	+1.838 v	2.081 v	+1.994 v	+3.281 v	+2.474 v	+3.311 v

*) Som van bedragen kan afwijken wegens afrondingsverschillen.

4.2.2 Ontwikkelingen rijksniveau

De uitkeringsfactor wordt onder andere gebruikt om er voor te zorgen dat precies het hele bedrag van het gemeentefonds aan de gemeenten wordt uitgekeerd. Dit leidt in de decembercirculaire tot een kleine stijging van de uitkeringsfactor voor alle gemeenten en voor Haarlem betekent dit onderstaand financieel voordeel.

(bedragen x € 1.000)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Uitkeringsfactor						
Uitdeling verdeelreserve 2015	119 v					

4.2.3 Ontwikkeling gemeentelijk niveau

De ontwikkelingen op gemeentelijk niveau gaan over de wijzigingen van aantallen, zoals inwoners, huishoudens, lengte van wegen, leerlingen en oppervlakte. Voor de nieuwe berekening is gebruik gemaakt van de meest recente gegevens van aantallen inwoners, huishoudens, bijstandsgerechtigden en dergelijke. Voor de jaren 2016 en later zijn de aantallen op het verwachte niveau voor 2016 gehouden. De effecten van wijzigingen in deze aantallen worden inzichtelijk gemaakt in een nog te ontwikkelen rekenmodel. Op deze manier worden de financiële gevolgen van andere aantallen zichtbaar en kan er daardoor expliciet worden besloten over die financiële gevolgen daarvan, zowel bij een toename als een afname van de aantallen. In onderstaande tabel is het financieel effect van de actualisatie van de aantallen opgenomen. Tevens is rekening gehouden met actuele waarde van het onroerend goed. De waarde daarvan vormt een aftrekpost bij de berekening van de algemene uitkering: hoe hoger de waarde, hoe minder algemene uitkering een gemeente ontvangt. Een verandering van aantallen respectievelijk waarde heeft vooral effect voor Haarlem als de verandering afwijkt van het landelijk gemiddelde. De bedragen uit de tabel zijn budgettaire nadelen voor de algemene middelen van de gemeente.

(bedragen x € 1.000)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ontwikkeling uitkeringsbasis						
Hoeveelheidsverschillen	-58 n	-288 n	-284 n	-156 n	-157 n	-158 n
WOZ						
WOZ-waarden mutaties	-495 n	-192 n	-192 n	-192 n	-192 n	-192 n
Subtotaal:	-553 n	-480 n	-476 n	-348 n	-349 n	-350 n

4.2.4 Taakmutaties voor domeinen

In 2016 ontvangt Haarlem eenmalig een bedrag van € 177.000 als tegemoetkoming in de kosten van het referendum over het associatieverdrag tussen de Europese Unie en Oekraïne. Dit bedrag zal worden toegevoegd aan het budget voor verkiezingen en heeft daarom geen effect op de algemene middelen.

(bedragen x € 1.000)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
----------------------	------	------	------	------	------	------

(bedragen x € 1.000)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Taakmutaties						
Referendum Associatie-verdrag EU en Oekraïne		177 v				

4.2.5 Doeluitkeringen voor domeinen

De algemene uitkering wordt van oudsher hoofdzakelijk gebruikt om het gemeentefonds over alle gemeenten te verdelen volgens dezelfde maatstaven. Daarnaast wordt de algemene uitkering tegenwoordig gebruikt om individuele gemeenten of groepen van gemeenten een uitkering te verstrekken voor een bepaald doel. Gemeenten zijn formeel-juridisch vrij om dat geld aan dat doel te besteden of ergens anders aan uit te geven. De reden dat het rijk dit doet is dat op deze manier gemeenten geen verantwoording aan het rijk hoeven af te leggen over de besteding van de ontvangen gelden; ze vallen immers onder de algemene uitkering. Dit in tegenstelling tot gelden die via specifieke uitkeringen door het rijk worden verstrekt. Het rijk vertrouwt er dus op dat gemeenten de ontvangen gelden in lijn met het doel zullen uitgeven.

Haarlem ontvangt in 2015 in totaal bijna € 25,5 miljoen voor 15 doelen. Daarnaast is sprake van twee integratie-uitkeringen¹. Ten opzichte van de septembercircularis is sprake van één wijziging. In 2015 ontvangt Haarlem eenmalig een bedrag van € 489.000 als doeluitkering voor de herstructurering van de WSW sector. Besteding van dit bedrag gebeurt op basis van het inmiddels door het ministerie van SZW goedgekeurde sectorplan sociale werkvoorziening van de arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond. Omdat het geld in 2015 is ontvangen en besteding in 2016 gebeurt, wordt dit bedrag gereserveerd. In de circularis wordt daarnaast een fout hersteld voor wat betreft de gelden voor vrouwenopvang in 2016. De impuls Brede scholen combinatiefuncties wordt voor alle gemeenten die er voor in aanmerking komen iets naar beneden bijgesteld, omdat er meer aanvragen zijn dan het budget toelaat.

(bedragen x € 1.000)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
IU/DU/SU						
Herstructurering Wsw-sector	489 v					
Impuls Brede scholen combinatiefuncties		-8 n	-8 n	-8 n	-8 n	-8 n
Vrouwenopvang		129 v	8 v	8 v	8 v	8 v
Totaal:	489 v	121 v	-	-	-	-

4.2.6 Decentralisaties ten laste van domeinen

De financiering van de vier decentralisaties in het sociaal domein verloopt via een integratie-uitkering. In onderstaand overzicht is voor 2015 het bedrag dat Haarlem per onderdeel ontvangt opgenomen en voor elk jaar de afwijking ten opzichte van de septembercircularis. Na de tabel volgt een toelichting op de oorzaken van de wijzigingen.

¹ Uitkering die wordt toegepast als overheveling van een specifieke uitkering of eigen middelen naar de algemene uitkering bezwaarlijk is vanwege de omvang van de herverdeel-effecten. De integratie-uitkering voorziet dan in een geleidelijke overgang naar de algemene uitkering.

(bedragen x € 1.000)	Omvang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
3 D's in het sociaal domein							
WMO	17.869	26 v	47 v				
Beschermd wonen	36.388	9 v	-3.135 n				
Jeugd	30.383	-25 n	-51 n				
Participatiewet	21.900		66 v	93 v	122 v	122 v	122 v
Totaal:	106.540	10 v	-3.073 n	93 v	122 v	122 v	122 v

Het budget 2015 voor Beschermd Wonen neemt met € 8.800 toe als tegemoetkoming in de kosten voor het verdiepend onderzoek budgetverdeling beschermd wonen waaraan alle 43 centrumgemeenten hebben meegewerkt.

De uitkering Beschermd Wonen daalt in 2016 met € 3.088.000. Dit is het gevolg van het invoeren van een nieuw verdeelmodel. Basis hiervoor zijn verdiepende onderzoeken naar aantallen cliënten die bij alle 43 centrumgemeenten zijn uitgevoerd. Een groot deel van de afname is gedekt door eerder genomen maatregelen, voor het vinden van oplossingen voor de dekking van het resterende tekort vindt overleg plaats met de betrokken partners. Een nieuwe verdeling van de financiën voor beschermd wonen voor de periode vanaf 2017 wordt in de meicirculaire van 2016 verwacht. Het Rijk heeft aangekondigd dat de verdeling van de financiën naar de centrumgemeenten een tijdelijke situatie is; uiteindelijk zal beschermd wonen (en maatschappelijke opvang) een taak van alle gemeenten worden.

Het budget Jeugd daalt ten gunste van het WMO budget vanwege een verbeterde toerekening aan deze onderdelen van de uitnames uit het gemeentefonds ten behoeve van de VNG.

Het budget voor de uitvoering van de Participatiewet stijgt als gevolg van een fout van het ministerie in de septembercirculaire, die in de decembercirculaire via een herberekening is hersteld.

5. Bijlagen

Bijlage 1: Decemercirculaire 2015

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester